

UNIVERSITAT DE BARCELONA

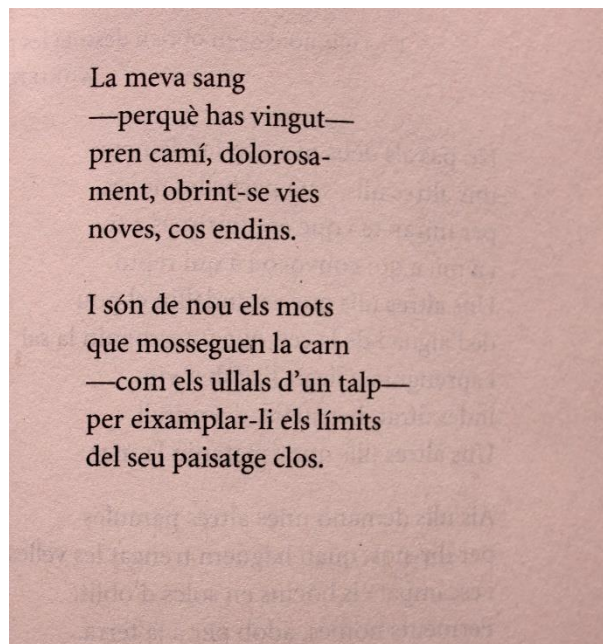
DUODA. CENTRE DE RECERCA DE DONES

MÁSTER LA POLÍTICA DE LAS MUJERES 2021-2022

La pràctica de l'escriptura de la diferència sexual

Tutora: Antonietta Potente

4 cartes desfilades

Maria-Mercè Marçal

Alba Ramos Martín

M'imagino les línies d'aquestes cartes com fils que s'han anat desfilant del cel i han anat a parar sobre el paper, terra blanca, cadascun darrera de l'altre i sense trencar-se, encara lligats al cel. S'han desfilat a poc a poc, paraula a paraula, xiuxiueig a xiuxiueig, esperant el moment oportú per dir-se. Tot i que algunes ja s'havien anat coent a foc lent, dins meu, des de fa temps.

Aquest any ha sigut un any en què he sentit la natura cridar-me des de ben endins. Per això he deixat tot el que em feia sentir segura i m'he capbussat en ella, de ple. La natura que ensumo cada matí i també aquella que se'm remou dins, inseparables. He sentit un reclam. Crec que la Barbara Verzini ho va percebre, que hi havia un desig pujant des de les meves arrels al meu ventre i a les meves mans, potser per això va veure clar que podria tractar aquesta experiència en el meu treball d'investigació. La seva era una escolta atenta cap a mi, perquè penso que realment ho necessitava, m'era un reclam de les entranyes.

Jo només sabia que volia parlar de la meva relació amb la natura, però no sabia com. Tenia, també, un gran desig de parlar amb ella. D'aquí les cartes, que obren i fan grans distàncies i saben emprendre el vol.

Sé que haurien volgut més temps. Sé que no les acabaria mai. Són 4 cartes desfilades dirigides a una amiga meva, la Clàudia, amb qui vaig descobrir la poesia i una sensibilitat que desconeixia i que es posa sobre tot allò que m'envolta –*I mirant, veuràs...*, em va dir un dia–; a la meva mare, perquè em calia nedar les ones del mar fins al meu origen i estimar-ho tot per aprendre a estimar-ho tot; a casa meva, entre les muntanyes que m'han vist créixer, que és el que ara mateix desitjo cuidar amb tota la meva animacorporal; i a la Terra o a la Vida o..., una petita oració... unes paraules desfilades.

He volgut que “La meva sang”, poema de la Maria-Mercè Marçal del poemari *La germana, l'estrangera*, encapçali i tanqui aquestes cartes. És un poema que m'ha orientat en les paraules i en el sentir i que em travessa de dalt a baix amb un estremiment. En el tancament, és el poema dibuixat per mi fa molt temps i amb el que he volgut fer molt present el meu cos perquè és això el que tracto de no oblidar amb les paraules.

A la Clàudia
*Portes el mar a dins*¹

10 d'agost

“A través de mí fluyen anchos ríos y dentro de mí hay altas montañas. Y detrás de los matorrales de mi inquietud y mi confusión se extienden las amplias llanuras de mi tranquilidad y entrega. Todos los paisajes están en mí. Hay sitio para todo. La tierra está en mí, y también el cielo está en mí”²

Etty Hillesum

Em preguntes comestic i què faig, que fa molts dies que no parlem i no saps res de mi. Estic dins d'una espiral. Però no hi ha desordre –potser només s'apropa–, és un moviment d'onada verda i blanca, llisa, airejada, laurisilva. Saps? D'onada que neix i deixa néixer. Sento néixer les coses, Clàudia. Sento néixer la vida pel dessota, inclús en els racons més foscos m'hi afiguro una màgia fent-se, donant-se; sota la pinassa hi ha un univers inesperat. Ho sé perquè ho sento. A la natura sempre hi ha alguna cosa naixent d'una altra. Encara que mori, ja està naixent una altra cosa. És un morir naixent. *Naixent* només es pot utilitzar en condicional. A condició de què? De l'infinit. És una màgia que ens dona la mesura de l'infinit. “I el blat es tornarà pa de vida”³. Ho recordes? La natura és auroral, i un ocàs eterns. Sempre està albada. Sempre està en ocàs. I tot això és aquí, just a l'amplada de les costelles. Això que neix i mor a la vegada, tostemp, quina paraula té? Quin és el seu silenci? Jo busco punts de referència, fites de pedra, on quedar-m'hi asseguda i descansar. Però és una espiral... Ens parla de l'origen. Origen que és naixement i fi sense fi. I sento que és aquí, en aquest punt infinit, on s'allotja el sentit de les coses i el seu moviment original i originari. Per això poden néixer i sempre estan naixent, perquè encarnen un sentit. Un sentit que ve de lluny, d'antic, d'abans i ara, i l'hem guardat en el

¹ M'ho vas dir tu, Clàudia. No sé a qui et referies ni en quin moment ni en quin lloc. Però ho vaig veure dins teu i se m'ha quedat per sempre.

² HILLESUM, Etty (2007). *Diario de Etty Hillesum. Una vida conmocionada*. Rubí: Anthropos Editorial. p. 196.

³ Vers del poema “Elegies de Vallvidrera” de Joan Vinyoli. Dins del poemari: *Passeig d'aniversari*, 1984.

nostre cos i en el cos de les coses, com memòries latents. Com caverna que cova i arrecera un foc. Com dos mans fent cassoleta a la lluna.

No és una màgia fosca ni és una màgia clara. És una màgia cargolada –recargolada. És la màgia de la sang que em corre de punta a punta i s’allarga fins el paper, fins a un bes, fins on miren i veuen els meus ulls i fins on ja no. És la màgia d’una petjada que s’esborra i alhora no, mai. És la màgia de l’arbre que em respira, d’un aleteig cec. És molt fràgil i brutal, no sap que es pot trencar, però no del tot, mai del tot. He decidit quedar-me escoltant aquestes coses, petites i eternes enrere i endavant, i posar-los-hi una paraula o un silenci, si es deixen, tot i saber que no les toco del tot, potser ni una mica, però almenys es queden una estona en mi, vibrant en aquest so i en aquest traç tímid. Tu ja m’entens. No és que les vulgui atrapar... és que les vull una estoneta més, perquè em ressonin en tot el cos. Així em neixen dins. Així neixo dins d’elles. Amb una gota de temps en tinc prou. Així és com les admiro; hi ha un tall net dels sentits en el lloc i el temps, i els llavis se m’esbataren i van venint, amb el seu cant, i van entrant-me dins. Potser no és admiració... no il·luminen ni enlluernen, saps? És, penso, un instant fugaç de sorpresa, de cosa inesperada que advé. Que ve d’abans, com si hagués estat preparant-se per ara. I la ment es desplaça. Sí, exacte, forma part d’una dimensió inesperada dins del conegut. De sobte, perquè la mirada poètica⁴ s’hi deté, mirada que descobreix perquè talla la realitat reunint-la i mesclant-la, el conegut brota desconegut, nou, carregat de. Té a veure amb sorprendre’s, que la pell estigui transparent, fonda i calma, abismal.

I té a veure amb no donar per fet les coses, ni per sabudes. He decidit no donar res per fet, tot i saber que no soc jo qui fa les coses ni tampoc les coses m’arriben fetes des de fora. Van naixent i viuen, senzillament, en el bressol i la pell d’elles mateixes. A vegades penso que és justament aquest un dels mals del nostre moment: donar per fet i sabut el que és sense sentir-ne el ressò del seu origen, d’un naixement del sentit, de sentir. Haver perdut la mirada i l’escolta sobre el que neix i creix i segueix naixent, inclús quan s’ha acabat i s’ha mort. No ho veiem en els nostres cossos i no ho veiem en la figa granada que devorem. La volem feta, crescuda, rodona. Però abans ha sigut diferent: ha sigut naixent de llavor, d’arbre, d’un temps immemorial. És aquest fil d’eternitat que ens perdem. Ara que estic treballant la terra, ara és quan veig lluir en un estremiment, terrós i humit, un fil

⁴ ZAMBONI, Chiara. (2021) “Naturaleza y trazos de divino”. Dentro de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 55.

d'or de fang i carn i saba, que canta l'origen de les mareas, i ens apropa el seu misteri. La naturalesa és origen. Jo el sento: no cal buscar l'arrel, és en cada branca i en cada fulla. És en les meves mans i en els teus ulls, i en aquesta allau arbrada. La natura "és origen y originadora de las entrañas y experiència femeninas, siempre libres"⁵. Ara, justament ara, estic aprenent a viure la natura amb tot el cos –no només amb els ulls–, i sento l'eco de l'origen.

Saps? Quan miro les estrelles i m'estenc a la terra sé dels fils invisibles que s'enreden i desenreden sota meu, a no gaires centímetres de mi. Es creen i es descreen constantment, això és, eternament, i arriben fins al sense fi de cada racó. Tinc la sensació que aquests fils que són arrels, que també són en nosaltres, sota els meus peus, es/ens parlen en una llengua materna que és la llengua de la Mare⁶. I s'ho diuen tot, inclús les mentides. És la llengua del naixent. La llengua del viure, del morir, del glatir. De l'origen. Aquesta llengua materna la canten els nostres noms i ens esculpeix el cos de fang i aigües, entranyes, la pell, el vent. També porta la diferència de cada cosa viva o morta –que viu i que mor.

Aquests fils creen un teixit d'espiga, com una manta de terra i estrelles, per abrigar l'ànimacorporal⁷, bressolar-la i nodrir-la. Ser-la, en realitat. I no et deixa caure més avall, tan sols caminar més endins. Fins a l'ombra. L'ombra meva i de la natura. L'ombra només pot ser poetitzada. Només poesia.

La poesia és quan la paraula –paraula que ha escoltat els sentits i ara l'és– diu la intensitat, com un fruit clivellat, que sent; quan conté molt i ha de sortir, obligatòriament, si cal salvatgement. Quan conté molt. Quan conté tot. Tot el que està naixent.

L'ombra me la va donar la meva mare; és en matriu. Perquè hi és i va néixer amb mi. Com hi vaig a l'ombra? Com hi vaig?

Closca d'ull,
volva rosada⁸,

⁵ Íbid. p 38.

⁶ Verzini, Barbara (2020). *La Madre nel Mare. L'enigma di Timat*. Verona i Madrid: Edición independiente.

⁷ POTENTE, Antonietta. De l'assignatura *Mística. Experiència del caminar profund* del Màster en Estudis de la Diferència Sexual.

⁸ RIVERA Garretas, María-Milagros (2020). *El placer femenino es clitorico*. Verona i Madrid: A mano, Edición independiente.

que s'arrossega i s'asseca, s'arronsa i s'arplega, i va molt endins i a dalt, i es fa petita, un punt que ja no es veu. Closca d'ull buida, que s'abuida i buida tot el que hi ha al seu voltant, a tocar d'ella, i més enllà. Closca d'ull: serpent estèril, abisme; fèrtil d'univers. Abusa'm i abisma'm. –Ho entens, oi, que no pot ser només una sola cosa?– Closca d'ull minat de so, de fam llavor. Inflamable, sense nom d'aurora, que crema la corda que em lliga a Tu, filla de la Tempesta i de la Mar llisa i peluda, que rasca i enceta la pell obrint-la de bat a bat, perquè s'hi escoli la ferida que hi ha dins.

Cau, cau la llavor i no neix, saps? O neix i desneix de mort, d'amor total.

Ull esvelt, alt i llarg, ben prim; sense matèria. L'ull que s'enfonsa en la cova i té por, poruc poruc que no saps res, però ho engoleix tot amb la seva llum ultrada, ufana, i urcada, salvatge i carnívor, ell, tot. M'ajaçaria dins, però cou tant, i punxa fins a l'arrel, fins al final.

Closca de foc, inversa i revolta; mescladura d'estrips, budells i aigües salades, que m'apunta amb llança closa.

I ara em veig parlant de néixer fosca, d'una foscor humida, que és parlar de l'ombra que polsa i empunya i tiba fort, i pot arrasar, sí, jou antic i cruel, si t'entra per la gola desbridada –depredadora de llum i del cant, que em vol muda–, i baixa per l'escala fins al pou del meu estómac, i més, fins al càntir del meu sexe, deu-matriu; i no sé com seguir-ne el fil que em llança. Ni com es resol.

Tanca els ulls –em diu l'avellana–, abdica; i mor a l'hora badada.

I és que potser no s'hi pot anar, a l'ombra. Ni tan sols a les palpentes. T'hi porta ella, timonera del castell dedins, i s'arrapa a l'esquena amb les ungles i a la panxa amb un desig fosc sense barana⁹, perquè no la deixis mai, exigent i cantelluda, compte que punxa.

Diria que l'ombra en la natura és una potència continguda i continent, però més continguda, sempre a punt d'explotar. O néixer nova, sortir. Capaç de crear desordre, indomesticada i radical de dalt a baix. Desobedient del pare, potser de la mare que és ella, també. Un desordre rabiós, de fera ardent, en tot el cos, que venç la pell i la forma i el nom. Diria que és l'amor del revers i huracanat, que ho capgira tot, ho rebenta; ai!, l'arrel que baixa al cel i no sap on agafar-se, si a un núvol o a una estrella, i carrega un altre pes.

⁹ Referència als versos *L'escala fosca / del desig / no té barana*. De Maria-Mercè Marçal dins del poemari: *Bruixa de dol*, 1979.

És la viva dimensió del misteri, el tumult, l'oscil·lació que canta tota altra, i aclapara els sentits de tan altra. Exuberància greu. Això que veig en la natura, és això que porto dins, i tinc por. Quan la percebo, aquesta grandesa, la sento allà i a punt d'arribar-me. I a punt de portar-m'hi.

Teva,
Alba

A mi madre

*Alba, sencillamente me gustaba*¹⁰

15 de agosto

Mama, te escribo a ti, porque no podría seguir escribiendo más, ni a nadie más, que no fueras tú. Porque hablar de naturaleza es hablar de ti, hablarte a ti. Hablar de mi cuerpo de mujer, de tu cuerpo de mujer, y del cordón umbilical que nos une eternamente, cortado eternamente. No podría escapar de ello de ninguna de las maneras.

Te quisiera hablar del cuerpo que me diste y de la feminidad con la que me insuflaste la vida, fuente inagotable, gracia divina, monstrea. Gracias. ¡Y es que es tanta la curiosidad que tengo por ser sentir y pensar la mujer que encarno! Pura curiosidad y sorpresa, deseo de descubrir el misterio que entraño. Y que entraña diferentemente cada una de nosotras. Tan lejos y tan cerca.

Tú me diste la vida y me diste la naturaleza: mi naturaleza en semilla. Y ahora me tocaba a mí caminar por el mundo en siembra y cosecha. ¿Cómo separarlas? A veces tengo la sensación que la vida vive permanentemente en germen; es semilla siempre de alguna cosa, de otra semilla quizás. Y es que en la semilla aguarda el misterio. Me diste también mi muerte, tú, capaz de decidir abrir o cerrar tus piernas, y me diste mi sufrimiento. Y yo lo recibí todo, para nutrirme de materia gris viscosa rara, pero encendida hasta las entrañas: materia –alma– abierta, naciente, misteriosa, que reclamaba salir y respirar, su aleteo virginal. Reclamaba el alba.

Digo me diste, y lo repito y vuelvo, porque siento mi vida como don recibido en mí, y de mí. Que sin tu *sí* no habría sido nada, un hueco de la memoria y el deseo. Don que yo, pasiva –ancho el movimiento–, tomé y sigo tomando radicalmente, amorosamente.

¹⁰ Siempre que he preguntado a mi madre por qué me puso mi nombre, me dice estas palabras: “Alba sencillamente me gustaba”. Me puso mi nombre por placer. Mi nombre surge del goce humilde de la palabra: de su voz, de su apertura y su sentido. Y hay algo más, diría: vengo de una genealogía femenina de nombres donde veo una luz blanca: Purificación, Concepción, Esperanza, Nemesia... Todo nombres blancos, vivos. Siento que, a parte del blanco, también cargan alguna otra cosa que desconozco.

¿Hubo algo que rechacé? ¿Hay algo que sigo rechazando ahora? ¿Hubo algo que debería haber rechazado, de tu don, y que, abrumada por tanto todo y el aliento, no rechacé? ¿Aún estoy a tiempo? Siempre estoy a tiempo porque me diste el vivir y el nacer y el seguir naciendo¹¹; me hiciste capaz de abrir o cerrar mis piernas y mis labios¹² clitóricamente¹³. Tu herencia son mis labios.

Con mi cuerpo de niña llegó todo. Llegó la mujer que soy, diferente, mi piel, mis ojos, mi corazón, mi deseo, mi dolor tripas y desgarros; llegó toda mi vida. Llegaron tus palabras cantadas, suaves y doradas, y las mías, que aún sigo encontrando en las grietas y en las hojas. A veces me pregunto qué llegó de más. Qué fue lo que se agarró a mis costillas, encontró una carne para ser y quiso nacer conmigo, pero no era yo aún. Aunque fuera necesario.

Me diste una sombra que quiso nacer conmigo, que venía de antes de mí. Sí, en la materia gris y en la materia encendida, mezcladas. Pienso que la sombra empieza –o acaba– en la tercera pierna¹⁴ –de palo, pero muy bien camuflada y escondida en carne– y se alarga más adentro. No sé dónde la utilizo, no sé dónde me sostiene: quizás en el hiato de la vida, allí donde se queda en suspenso el corazón por no saber.

Había habido un sacrificio dentro. Unas manos se posaron suaves sobre su piel. Y yo le tomé el relevo, dentro y fuera. Un ojo no me miró. El otro me miró demasiado. Me sentí sola y la soledad se me quedó dentro.

Me diste mi dolor, un dolor femenino, y que yo quise. A veces pienso que hay un dolor de las mujeres, propio y enraizado en el cuerpo de mujer, en el sexo femenino, y que es el dolor de aquello que está naciendo dentro pero no consigue nacer fuera, permanece dentro, como un corriente obstruido, y, como no puede desaparecer porque ha sido creado, se retuerce y se hace sombra. Es un dolor de aborto. Es un dolor de matriz. Es un dolor marino. Me pregunto qué grita este dolor; yo lo he gritado alguna vez en mi vida: quería

¹¹ ALONSO, Adriana. (2021) “Naturaleza y trazos de divino”. Dentro de *La naturaleza es declarada sobrenatural*. núm.62, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona.

¹² Verzini, Barbara (2020). *La Madre nel Mare. L’enigma di Timat*. Verona i Madrid: Edición independiente.

¹³ RIVERA Garretas, María-Milagros (2020). *El placer femenino es clitorico*. Verona i Madrid: A mano, Edición independiente.

¹⁴ LISPECTOR, Clarice. (2017) *La pasión según G. H.* Barcelona: Siruela. p.11.

que saliera de mí, no lo quería dentro. Y es que no es del todo yo. No es que no sea mío, es que no soy yo.

No obstante, esta sombra no mancha. Asombra más que ensombrece. ¿Sabes? También venía conmigo, en lo más hondo y radical, mi virginidad. Y esto no lo puede tocar nadie; quizá porque como la medusa, pica y duele. Venía de ti y de la yaya y de más atrás. Virginidad que yo he vivido como una carga, por haber confundido peligrosamente el placer con el dolor¹⁵, por haber asumido un deseo que no era mío, por ese “buen alumno”¹⁶ que me hace sombra y del que no consigo escapar siempre del todo, pero a veces sí. Virginidad. Hasta que he visto la magia que trae, como una rosa asilvestrada, pura abundancia. La magia del placer y libertad de ser la mujer que soy. Es una magia de alcance cósmico. La magia de la independencia simbólica; que es esta magia que ahora respiro y se me hace carne en este patio, lleno de árboles silvestres, una tarde de verano escribiendo yo sola. Placer que solo puede ser clitórico. María-Milagros Rivera, haciendo referencia a Macrina la Joven, lo dice así: Es la *consacratio Dei*, consagración de Dios, de la índole Dios, no de la índole hombre. A una mujer, esta consagración le devuelve la competencia simbólica sobre su cuerpo, competencia que el patriarcado le usurpó atribuyéndosela al hombre”¹⁷. Que es a la vez la magia propia del cuerpo vivo y tembloroso, sabio ancestralmente, que ni la mirada masculina ni el ojo ansioso no son capaces de alcanzar. Solo el latido en todo el cuerpo concibe este saber: “es mi cuerpo. Puedo alejarme de mi propia realidad o verdad, pero mi cuerpo las recuerda, ya sea perturbando mis comportamientos o mis discursos, ya sea padeciendo síntomas patológicos que pueden acabar en enfermedades que la medicina tradicional no consigue ni comprender ni curar.”¹⁸

¹⁵ Barbara Verzini, escribe: “crea confusión y equívocos a una mujer; entrelazando peligrosamente la idea de placer con la idea de violencia”. VERZINI, Barbara (2020) “Casta fui lanam feci. Reseña El placer femenino es clitórico”. Dentro de *Governar sense legislar*. núm.60, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 190.

¹⁶ Barbara Verzini, en la assignatura *Tabula Rasa* del Máster en Estudis de la Diferència sexual, percibió que el neutro se me colaba por la obligación de ser un buen alumno, eliminando así, mi diferencia y placer de ser mujer.

¹⁷ RIVERA GARRETAS, María-Milagros. *Escribir como mujer. Entre Emily Dickinson y Virginia Woolf*. Dentro de *La relación que inspira*. núm. 54, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p.38.

¹⁸ IRIGARAY, Luce. “La incerteza de la conciencia”. Dentro de *Governar sense legislar*. núm.60, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 19.

“¿Contra qué se rebeló Emily Dickinson? Contra las barreras patriarcales alzadas contra la independencia simbólica y la libertad femeninas.”¹⁹ ¿Contra qué se rebela mi cuerpo cuando se cierra? Contra aquello que limita mi capacidad de decir libremente *sí* o *no* al placer, incluso a la violencia. Capacidad, competencia, que es solo mía.

En la virginidad, la palabra es muy humilde, tan humilde como un *Sí* o un *no*. Es una palabra lúcida, con mucha luz, con mucho nacimiento. En mí, susurra el alba. Se mueve bien cerquita de la tierra y de lo eterno para saborearlo.

Creo que hay una conexión profunda entre la virginidad y la sorpresa. La virginidad no es la naturaleza no tocada, es la naturaleza tocada por Amor. De ahí nace lo sencillo, lo armónico que hace emerger el origen. Tengo la sensación que la virginidad es el camino por donde el alma circula junto Amor humildemente y libre. Está allí, sencillamente, se expresa y se deja sentir originalmente en el cuerpo y leer.

«Dentro y fuera de la vida monástica, la castidad va unida al amor sin objeto, noción alta de la mística y de la política sexual. Escribe Eulària de Cecília, interpretando su ingreso en el monasterio de Pedralbes: “Allí, según decía, empezó a hacer oración; allí, privada de todo objeto visible, aprendió a ver claro con los ojos del alma, y de resultado supo leer admirablemente en el libro de la eternidad, que fue cada día más inteligible para ella”. En mi opinión, “leer admirablemente en el libro de la eternidad” es un modo potente de describir la infinitud de lo femenino, es decir, es un modo potente de describir la relación de una mujer con el hecho de serlo, sin intervención de medidas masculinas o de otro modo ajenas a ella. »²⁰

Me diste mi virginidad y, ligada a ella, mi libertad, que es libertad femenina, fecunda en cada célula que nace y muere y nace en mi cuerpo, y que solo sé por mis pies latiendo, por el agua fría y el hielo que los corta. Es la libertad de poder ser fiel a un origen, que sé pero del que desconozco su principio, que resuena en ti, mamá. No es una libertad secreta ni resguardada ni celosa de lo que está siendo. Es la libertad de la tierra que suda bajo el sol y se hace niebla protegida por la luna, allá arriba. Después, baja lluviosa a la mar. ¿Ves la oleada eterna? La luna es mi deseo. Deseo lunar. Es por eso que esta libertad ha

¹⁹ RIVERA GARRETAS, María-Milagros. *Escribir como mujer. Entre Emily Dickinson y Virginia Woolf*. Dentro de *La relación que inspira*. núm. 54, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p.25.

²⁰ *Ibid.* p.34.

escapado siempre, sin quererlo, del patriarcado y de la medida masculina. Demasiado escurridiza, demasiado desconocida, inalcanzable, pero eterna dentro y fuera.

Me reconociste la vida que nacía dentro de ti, y renacía diferente de la muerte –hueso de una oliva– y del deseo de dar a luz. En lo profundo, me reconociste –y te reconociste– hija, tres veces madre²¹, de la Mar y de la vulnerabilidad de sus mareas. Por ello soy mujer, aunque me haya costado mucho tiempo decirlo. A veces pienso que hay una complejidad en el cuerpo de mujer, en la diferencia de ser mujer. Es ese más que cuesta tanto traer libremente a la realidad de este momento; la complejidad se vuelve difícil y reclama amor para sí, para no verterse en tierras movedizas y confusas, sino en un barro²² moldeable y creativo, corporal. Tu herencia es mi deseo de tierra y luna.

Siempre y nunca tuya,

Alba

²¹ SILVA CUESTA, Ana. (2020) La Justicia de las Tres Madres. Dentro de *Governar sense legislar*. núm.60, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona.

²² De un seminario concebido y llevado por Barbara Verzini. El barro es la materia viva y pringosa y fecunda de la que surge la vida, donde las ranas sienten placer y juegan.

A casa, entre muntanyes

*I no demano cap més cel.*²³

19 d'agost

“L’arrelament és, potser, la necessitat més important i alhora més ignorada de l’ànima humana”.

Simone Weil²⁴

Aquesta carta potser és petita o potser no, no sé quant tinc per dir-te. Segurament més del que et diré. La meva mare, que bé coneixes, em va donar l’arrel amb les seves mans, com si me l’entregués. De tu, n’he rebut la mel i la saba i l’esclat que cada matí em posen la sang en moviment. És d’això que et vull parlar.

A vegades, quan estic tensa i em vull relaxar, em dic “m’entrego a la terra”, i veig com el meu cos, allí on poso l’escalfor, va destensant un nus, i pesa més, i més i més, i pesa tot... és això el que em permet, una entrega del cos. En part, potser, perquè el meu cos m’ha sigut entregat per un origen on tu hi ets; llavors, m’hi puc lliurar, sou una mateixa espiral. I en part, també potser, perquè el meu cos i tu estem fets de la mateixa matèria prima: terra femenina, fang i aigües, amb una matriu les dues. És per això que en tu puc confiar i que no em cal lluitar: com la confiança²⁵ de la primera respiració i del primer plor que esmenta Chiara Zamboni; és la confiança de saber-me sostinguda des del fons en el fons de tot el meu cos. Saber-me sostinguda i embolcallada pel cel i les estrelles. És una confiança primària, primordial, materna.

Sobre la teva terra hi he arrelat la casa, perquè és només sobre la terra que hi creixen les arrels i les cases. Altrament, quedarien penjant de l’aire i els vents i el no-res, o no naixerien. Casa meva, per mi és un lloc que em dona sentit de vida i em dona sentit per construir la pròpia vida. És significant i significativa. La casa, amb la teulada, encoberta

²³ Vers del poema “I vosaltres sou mons”, de Felícia Fuster.

²⁴ WEIL, Simone (1996) *Echar raíces*. Madrid: Trotta. p.23.

²⁵ ZAMBONI, Chiara. (2021) “Naturaleza y trazos de divino”. Dentro de *La naturaleza es declara sobrenatural*. núm.62, Revista d’Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 55.

i càlida jo, i els arbres i les muntanyes que veig i he vist pràcticament cada dia de la meua vida, encoberta i càlida, jo. Encara que sigui el fred de l'hivern qui m'abrigui. Dona sentit de vida, en la pell de les parets i tot el que conté, que vol dir que dona sentit de viure, al viure de cada dia. No totes les cases fan casa; no totes les arrels creixen en la mateixa terra, ni totes necessitem la mateixa matèria per nodrir-nos. Mercè Rodoreda ho va escriure així: "M'agradaria més ser una planta de les que broten i broten sense saber que viuen. Elles saben que viuen i saben cap a quina banda han de tirar per tenir més llum i més sol. Les que necessiten ombra, cap a l'ombra. I les llavors sempre van a plantar-se on s'han de plantar. Mai una planta de muntanya no es plantarà en un jardí. I si els homes la porten al jardí s'hi mor de tristesa..."²⁶. La casa nodreix. Però no totes ni sempre. Hi ha d'haver amor en cada cosa. És l'amor de la casa qui nodreix. Un amor que ve de sota i que la meua mare fa créixer quan hi busca el plaer d'estar-s'hi.

La meua mare em va ensenyar a fer-me casa, a ser casa. És una capacitat que encara estic descobrint i trobant-m'hi, però que m'és necessària per arrelar. Saber que em sé allargar, que no cal que ningú m'allari, ni la meua mare ja. És més una herència, que una presència seva, no sento els seus ulls mirant des del cantell de la llar de foc, però la reconec en alguns gests petits que em són necessaris i que em porten una gran bellesa i plaer. És una herència, el que ella em va ensenyar i oferir, fer disponible, d'alguna manera. Ella va ser la meua primera casa i tu vas ser la nostra primera casa. Des de ser casa, em va ensenyar a ser casa.

Tinc la sensació que tu, casa i muntanyes, m'heu salvat d'una intempèrie. Potser mai del tot, però alhora sempre. Les teves carenes i la teua olor d'humitat em recorden el sentit de viure i una certa harmonia –encara que salvatge en algun racó– per no perdre'm, em són el centre des d'on orientar-me pel desig i pel plaer. Perquè aquí l'he trobat i l'he sabut i m'és mesura: el trobo en la intimitat, la creativitat, el recolliment i el retorn que em deixes. I perquè hi ets, i ets en mi, sé que em puc moure on sigui i durant el temps que sigui. També perquè en tu hi puc guardar els meus secrets; i m'arreceres el desig. En tu, muntanyes i casa –que no separaria en algun pla simbòlic–, també hi veig el gest d'obrir o tancar els llavis al plaer, a la violència. Tu també m'ensenyas aquesta capacitat. Només cal veure com t'estàs assecant, terra. I només cal pensar com, a la nit, tanquem la porta

²⁶ RODOREDÀ, Mercè (1981) *Quanta, quanta guerra....* Barcelona: Club Editor. p.79.

amb clau i l'obrim només llevar-nos, i queda oberta, per convidar a entrar i també per estar una mica fora.

De moment, crec que no he escrit la teva foscor. No sé si és que no la vull veure o encara no sé veure-la. Ara mateix, penso que si l'he patida, puc fer un desplaçament i l'amor em fa estimar-te. I és que en aquesta ermita d'aquí dalt, que corona el camp del timó, hi vaig enterrar el foc desordenat i la lluita d'ençà perquè podia i tu m'hi vas fer un forat.

Tot això t'ho he escrit per arribar aquí: em cuides, ho sento. I des de fa un temps, per tot el que t'he dit, tinc un gran desig de cuidar-te. I ploro quan no ho puc fer, quan no ho sé fer o quan no ho fem bé. Em fa molt mal al cos i em plora tot. D'alguna manera, tot i saber que tu dones i et dones incondicionalment, sento que la gratitud em fa estar en deute amb tu. I desitjo profundament cuidar-te, tot i saber que tu no em necessites a mi perquè tu ets cura per naturalesa. Més que un deute, és una obligació²⁷ que ve abans que el deure-deute. Però és que a vegades vull que el do d'amor que em fas et retorni a través del meu cos –ànima corporal– i les meves paraules. Fins on pugui. Per això, no em vull allunyar gaire de tu, necessito que gran part del meu dia s'orienti a menar-te²⁸ amb tot el meu gest sencer.

Part teva,
Alba

²⁷ Per mi va ser un gran descobriment simbòlic la veritat que hi ha en aquestes paraules de la Lola Santos, i que em ressonen en la meua experiència: “Hay una forma de gobierno, de raíz femenina, presidida por una obligación, que quiere decir reconocer lo otro a través del propio consentimiento. Etimológicamente, obligación deriva de *ob*, hacia delante, en torno, y *ligare*, ligar, vincularse. [...] Las necesidades del alma y las obligaciones hacia ellas son un gesto de amor, son la respuesta activa del amor hacia algo sin nombre que nos toca, es obediencia incondicionada a lo que nos atraviesa dejando señales de su existencia. Es la obediencia que hace libre.” SANTOS FERNÁNDEZ, Lola. (2020) Cumplir la obligación del Bien. Dentro de *Governar sense legislar*. núm.60, Revista d'Estudis de la Diferència Sexual. Duoda. Recerca de dones. Universitat de Barcelona. p. 108.

²⁸ En una entrevista de Catorze.cat a Pep Divins, un poeta i pastor català, diu: “Sí. El meu pare deia que menava vint hectàrees de terra. Avui si vas al servei d'agricultura et diran que tens una explotació de vint hectàrees de terra. Menar vol dir portar, però també vol dir cuidar. Un pastor t'hauria dit: aquesta ovella mena dos xais, que vol dir que ha parit dos xais i els cuida. Per tant, el meu pare feia a la terra el mateix que l'ovella fa als xais. No hi ha una separació tan radical com la que hi ha ara a la naturalesa. Els dos fan la mateixa feina, són cuidadors”. Són paraules molt senzilles que no volen anar més enllà d'on van: el desig i el gest de cuidar són en la naturalesa i es desperta també en la nostra naturalesa, com a do i com a obligació, si els sentim.

A Tu, a Ella

25 d'agost

*Yo te respírome.*²⁹

Clarice Lispector

Et sento arribar, suau i sigil·losa, pel cantell de la finestra badada quan dormo. Quan jo soc dins, tu ets fora i dins, i surto amb tot el meu cos, no l'he deixat allà. Hi ha un cant que salta d'estrella a estrella que ve de la lluna, on brilla la perla sencera –nostra–, que ve d'algun lloc que no sé. Arribes de tan lluny! I surto amb tot el meu cos, sempre, no l'he deixat enrere, mai més, no vull. Les plomes se'm caurien si no fos per aquesta pluja fina fina que les rega. Davant teu, tot ho he de perdre³⁰.

És la tarongina, que em pren per totes bandes, que em pren per tot el cos, com un deliri blanc. Voldria cantar-te la dolçor que neix en cada gota i es fa fruit. Però la meua veu es queda curta. Potser perquè la teua llengua és la de l'aigua riera avall i més a vall, o la del cel rabiós d'esclat de tot.

Perquè escric en un dia de pluja i tinc molt fred, però l'escalfor em ve d'un altre lloc més gran. Avui et diria que ets plena, perquè és ple tot el que sento i és verd tot el que veig i no ho puc negar. Que sé que només em cal obrir els llavis,
I canta³¹.

He tocat amb les puntes dels dits el renill de la polseguera, els peus cansats i la falç d'uns ulls en la nit que em desmembraven el cos. Però tot es fa tan petit davant d'això, i em batega tot tant! Que no sé, que no sé, que no sé pas. Que la distància es pot recórrer amb la mà que estén el brot a l'arbre i que s'allarga fins a tocar les carenes. Des d'aquí.

Tu saps la nostàlgia de la flor; va terra endins, melic endins, sang endins. I qui plora no soc jo ni ets Tu, és Ella. I això et fa transparent, vulnerable a mi. Vulnerable jo. Hi ha alguna cosa en aquesta terra que em teixeix la pell d'onada i hi pots posar les mans,

²⁹ LISPECTOR, Clarice. (2017) *La pasión según G. H.* Barcelona: Siruela.

³⁰ Vers del poema "Invocaré l'asfalt de l'ombra", de Felícia Fuster.

³¹ Vers del poema "Les plantes", de Narcís Comadira.

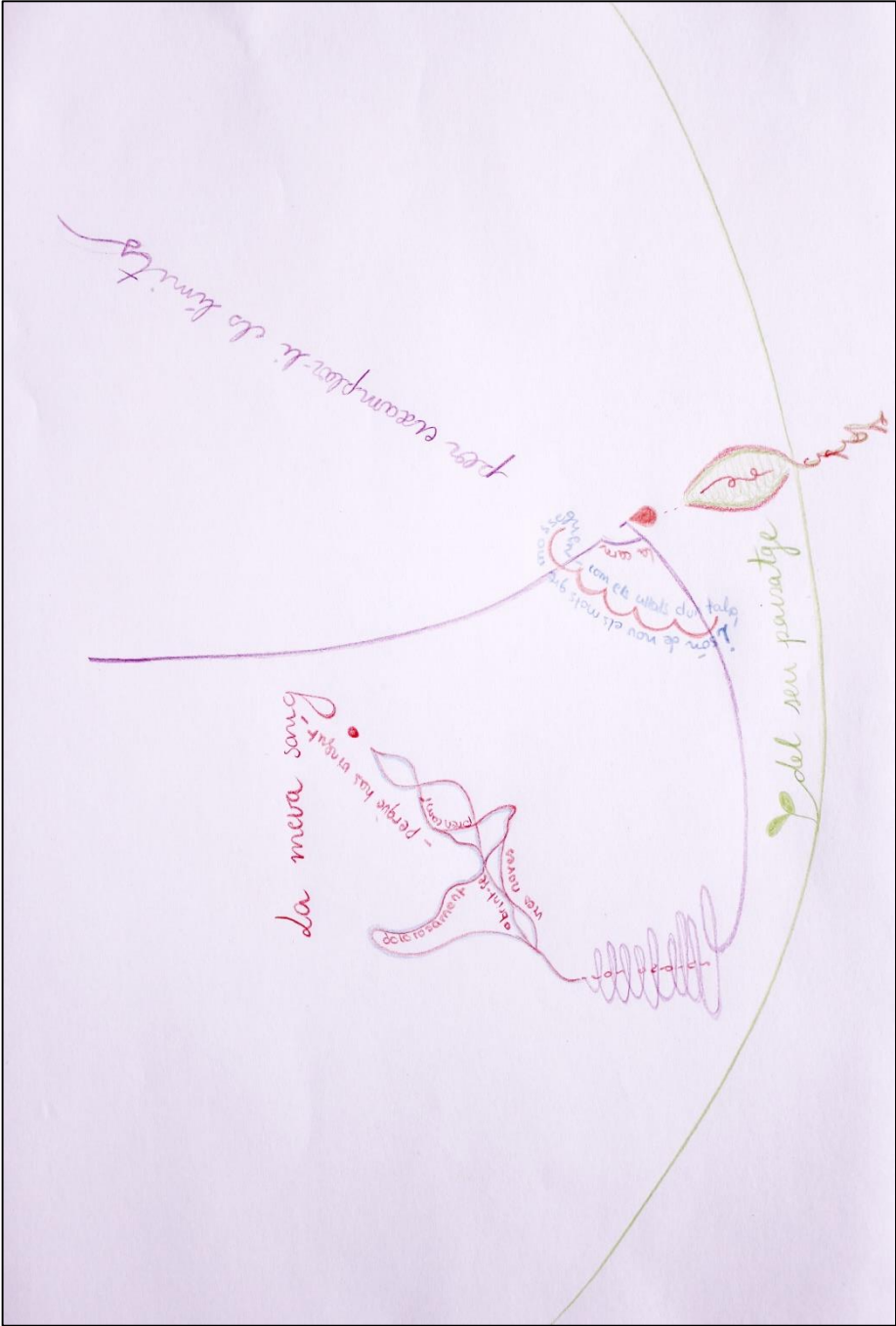
dibuixar-hi una espiral i arribar fins on tu vulguis. Potser, després, s'arriba a la clariana on hi ha el Teu tresor, el Seu tresor.

Avui cada fulla és verge. Demà també.

I el meu cos me'l vesses Tu. I el meu nom me'l cantes tu.

Eternament Teva,

Alba

per exemplar de la línia

font de nou els matins que la mar com els uells del talp

da meua sang

perquè has triat

del seu paisatge